

Läget på de globala energimarknaderna

Vecka 11, 2022

2022-03-16

Sammanfattning

Sedan Rysslands invasion av Ukraina har energimarknaderna varit volatila, med tidvis mycket höga prisnivåer på olja, naturgas och kol. Oron över potentiella störningar i de ryska energileveranserna är stor, samtidigt flödar energin från Ryssland som tidigare och både köpare av naturgas och olja (lokalt) har ökat sina köp från Ryssland. På oljesidan märks dock en generell minskad efterfrågan på rysk olja och köpare vänder sig i ökad utsträckning till andra leverantörer. Det har också förekommit att ryska fartyg inte släpps in i hamnar, vilket bidrar till tveksamheten kring att köpa rysk olja eftersom den ryska oljan i stor utsträckning transporteras till havs.

Hittills har EU inte infört sanktioner som direkt påverkar den ryska energiexporten till Europa i nuläget. EU har dock beslutat om sanktioner mot bland annat investeringar i den ryska energisektorn, vilket bedöms påverka Rysslands energiexport på längre sikt. USA meddelade i förra veckan att man inför importförbud av rysk olja, vilket får en liten direkt påverkan eftersom USA importerar en liten andel råolja och oljeprodukter från Ryssland. Skulle importförbudet följas upp av krav på övriga köpare av rysk olja att minska sina köp skulle påverkan bli betydligt större och även påverka Europa i stor utsträckning.

Priset på olja har varit generellt högt och volatilt under de senaste veckorna och stängde den 8 mars på USD128 per fat, den högsta prisnivån sedan 2008. Sedan dess har dock priset sjunkit och handlades under tisdagen (15 mars) under USD100 per fat. Det höga råoljepriset har föranlett rekordhöga drivmedelspriser ibland annat Sverige.

Naturgaspriserna i Europa är fortsatt mycket volatila och höga och priserna på den nordvästeuropeiska naturgasmarknaden har sedan förra marknadsbrevet stigit. TTF M+1 stängde den 14 mars på EUR114,52 per MWh.

Även kolpriset och priset på utsläppsrätter inom EU har varit volatila under de senaste veckorna.

<http://www.energimyndigheten.se/globalaenergimarknader>

Innehåll

Sammanfattning	1
Oljemarknaden	2
Naturgasmarknaderna	4
Kol och EU ETS	6
ENERGI I FOKUS Rekommendationer för ett minskat europeiskt beroende av rysk naturgas	7

Priser vid stängning den 14/3

Olja	ICE Brent, front month		
	106,90	USD/fat	↑*
Naturgas	ICE TTF, month ahead		
	114,52	EUR/MWh	↑*
Kol	ICE AP12, front month		
	320,25	USD/ton	↑*
Utsläppsrätter	ICE EUA, Dec contract		
	78,28	EUR/ton	↓*

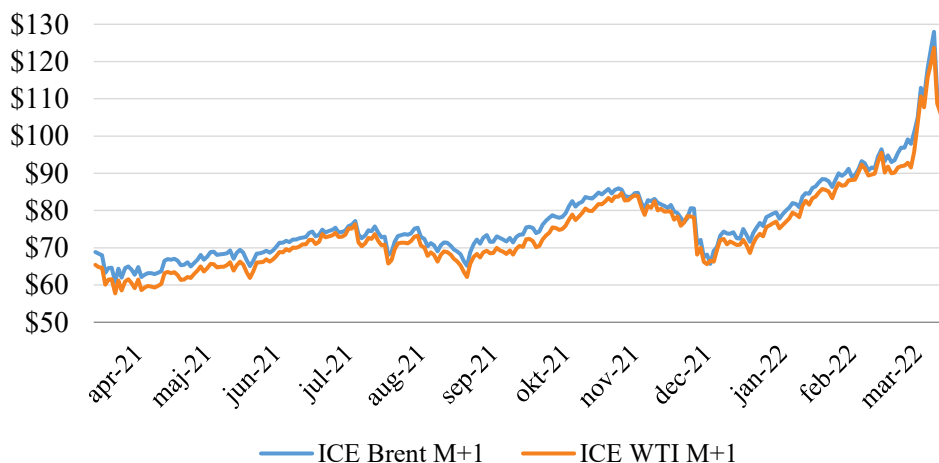
* Pilen indikerar prisrörelse sedan förra marknadsbrevet.

Oljemarknaden

Sedan Rysslands invasion av Ukraina har oljepriset stigit kraftigt och nått sin högsta nivå sedan 2008. Det starkta priset beror dels på en oro över att oljeleveranser från Ryssland av någon anledning helt eller delvis skulle avbrytas dels en osäkerhet kring hur de sanktioner som bland andra USA och EU har meddelat påverkar möjligheten att köpa olja. USA har infört ett importförbud mot rysk olja men det bedöms ha en mindre påverkan eftersom USA:s import av rysk råolja och oljeprodukter är låg och USA bedöms kunna kompensera den importen med annan import samt ökad inhemsk produktion.

Sanktionerna som EU har infört hittills är direkt anpassade för att undvika att påverka energiexporten från Ryssland. Exempelvis har vissa banker undantagits från den generella utestängningen av ryska banker från kommunikationssystemet SWIFT som används i hög utsträckning vid internationella betalningar.

Råolja priser USD per fat

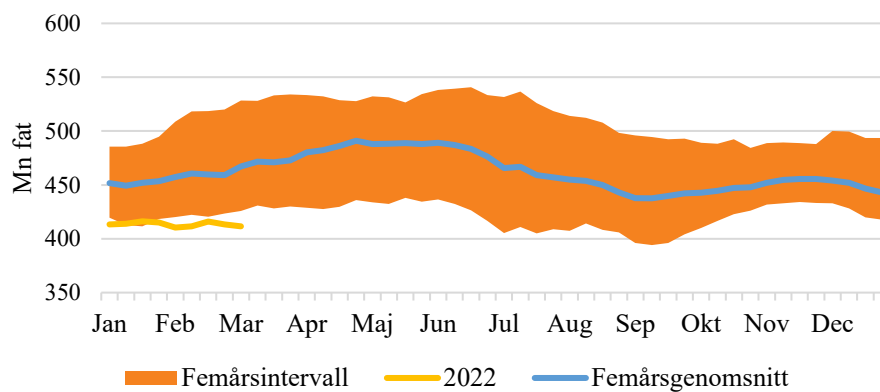

Källa: Intercontinental Exchange.

Prisutvecklingen påverkas också av att det sedan tidigare fanns ett visst underutbud på marknaden, vilket har bidragit till en prisökning under 2021 och ett ökat uttag ur lagren.

OPEC+ har beslutat att fortsätta öka sin produktion med 400 000 fat per dag under april, ett beslut som mottogs med besvikelse från marknaden och många undrar varför Saudiarabien och Förenade Arabemiraten inte ökar sin produktion ytterligare för att lugna marknaden och dämpa priserna. OPEC+ har stått emot påtryckningar om ytterligare volymer från både USA och det internationella energirådet IEA, bland annat med argumentet att man inte ser att det föreligger ett faktiskt leveransavbrott på marknaden i nuläget. Ryssland är också en del av OPEC+, vilket möjligtvis bidrar till konstellationens beslut.

Amerikanska lager exklusive strategiska beredskapslager

Källa: EIA.

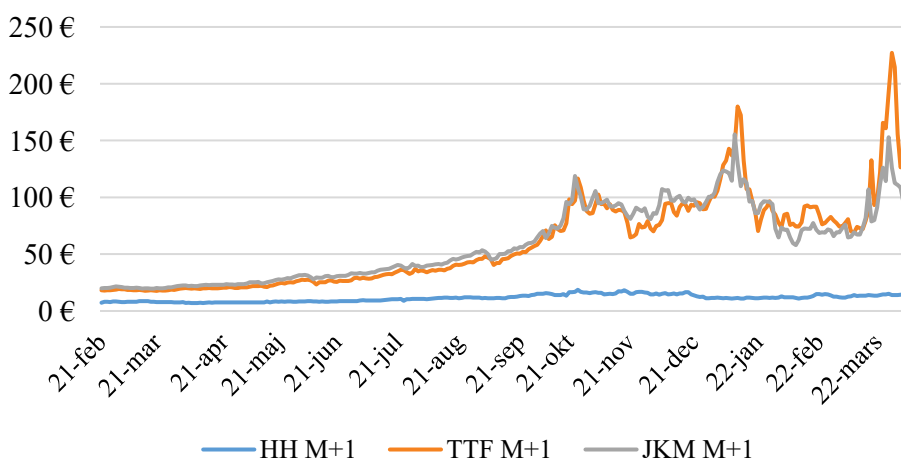
Det råder fortsatt låga globala lager, de amerikanska kommersiella lagren ligger som tidigare under femårsgenomsnittet, med en nedgång i lagren sedan förra marknadsbrevet. De kommersiella lagren som hålls inom OECD är fortsatt på en relativt låg nivå.

Naturgasmarknaderna

På den nordvästeuropeiska naturgasmarknaden är priserna fortsatt mycket höga och volatila. Priserna steg kraftigt när Ryssland invaderade Ukraina och har sedan dess fortsatt att vara högre än tidigare. Priserna har stärkts sedan förra marknadsbrevets publicering och under senaste veckorna nått nya prisrekordnivåer. I början av förra veckan steg priset kraftigt och TTF M+1 handlades under dagen den 7 mars som högst för EUR345 per MWh, vilket är ett nytt prisrekord. Stängningspriset samma dag var EUR227,2 per MWh. Priserna har sedan dess sjunkit tillbaka, TTF M+1 stängde på måndagen den 14 mars på EUR114,52 per MWh, att jämföra med EUR98,60 vid förra marknadsbrevets publicering och EUR88,3 per MWh den 23 februari (dagen innan Ryssland invaderade Ukraina).

Priserna påverkas av en oro för avbrott i ryska naturgasleveranser till Europa. Hittills har det inte skett några leveransstörningar med anledning av Rysslands krig i Ukraina. De mycket höga och volatila gasmarknadspriserna drivs därför mycket av en marknadsoro för eventuella avbrott, en riskpremie, och eventuella sanktioner mot den ryska gasexporten.

Naturgaspriser EUR per MWh

Källa: Montel.

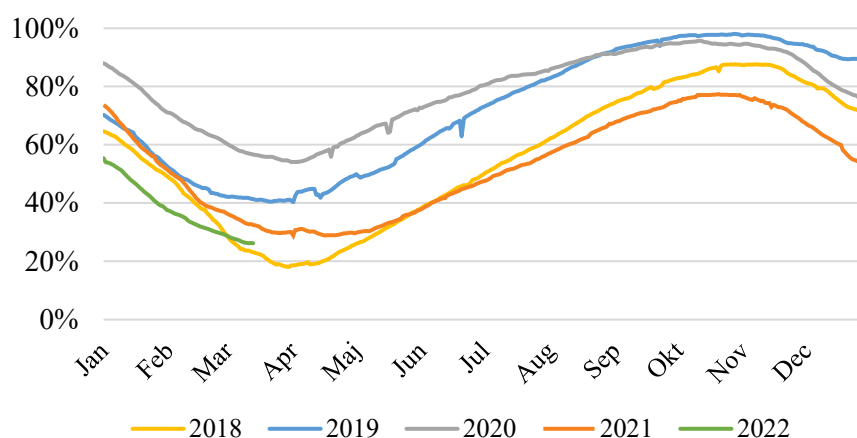
Som marknadsbrevet tidigare skrivit har de ryska gasleveranser till Europa varit lägre än normalt de senaste sex månaderna, och särskilt låga sedan i december 2021. Sedan Ryssland invaderade Ukraina har dock de ryska gasflödena till Europa ökat. En anledning till detta kan vara att D+1 priset sedan januari och i början av februari varit lägre än M+1 priset varför det inte funnits incitament att köpa gas via långa kontrakt utan istället köpa på spot eller göra uttag ur lagren. Detta ändrades när Ryssland invaderade Ukraina och M+1 priset blev då lägre än D+1 vilket skapade incitament att istället köpa gas via långa kontrakt, varför de ryska gasflödena till Europa ökade för att möta bokningarna.

Priserna på den europeiska naturgasmarknaden handlas fortsatt över motsvarande kontrakt på den asiatiska marknaden. Det asiatiska spot- och forwardbenchmarkpriset

JKM stängde i måndags på EUR95,67 per MWh. Det högre priset i Europa jämfört med Asien skapar incitament för LNG-laster att söka sig till Europa istället för till Asien.

De europeiska naturgaslagren är fortsatt låga och var den 13 mars till 26 procent fyllda, att jämföra med 33 procent vid samma tid året innan. Den europeiska lagerfyllnaden, som under den här vintersäsongen varit historiskt låg, börjar dock närma sig 2018 års nivåer tack vare en lägre uttagstakt och lagerfyllnaden är över 2018 års nivåer. 2018 var året då Europa drabbades av köldknäppen "Beast from the East" i februari och mars, vilket fick efterfrågan att nå rekordhöga nivåer och lagernivåerna sjönk snabbt.

Fyllnadsgrad gaslager EU totalt

Källa: GSE minus strategiska reserver.

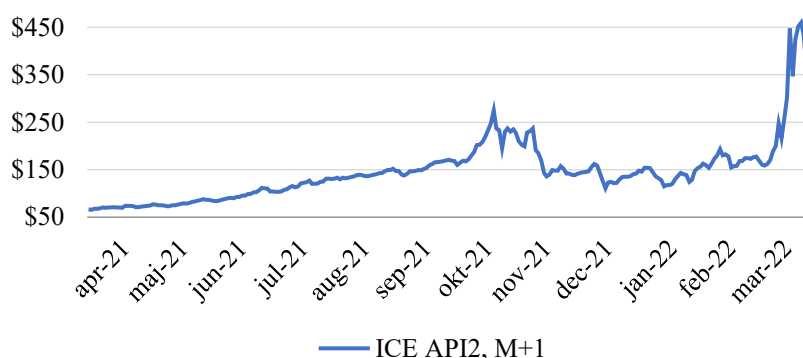
Den europeiska naturgasmarknaden har under uppvärmningssäsongen överskuggats av en oro kring huruvida de europeiska lagren kommer att räcka vintern ut. Enligt EU-kommissionen kommer EU kunna ta sig igenom vintern, även vid ett ryskt avbrott, genom inhemsk produktion, uttag ur naturgaslager och import från andra producenter. Dock måste den europeiska marknaden också hantera en omfattande och nödvändig lageruppbyggnad under sommaren inför kommande uppvärmningssäsong.

EU-kommissionen presenterade den 8 mars meddelandet [REPowerEU: gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris](#), mer om detta i marknadsbrevets ENERGI I FOKUS-avsnitt nedan.

Kol och EU ETS

Kolpriset har den senaste tvåveckorsperioden varit otroligt volatilt med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Front month-priset har varierat med över USD200 per ton. Kolen handlades den 28 februari för USD254 per ton och den 8 mars för USD460 per ton. Anledningen är att aktörer på marknaden velat hitta andra kolleveranser än ryska och samtidigt minska beroendet på den ryska gasen. Detta har gjort spotmarknaden väldigt tight. Den 14 mars handlades kolen för USD320 per ton.

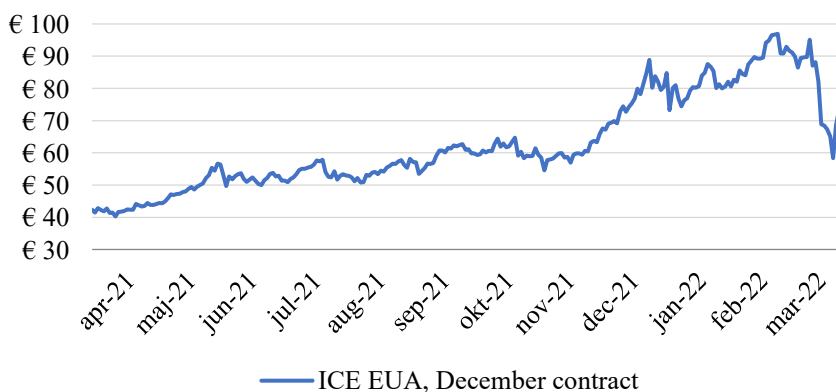
Kolpris USD per ton

Källa: Intercontinental Exchange

Också priset på utsläppsätter har varierat kraftigt om än inte i riktigt lika stor utsträckning som kolpriset. Utsläppspriset minskade kraftigt dagarna efter den ryska invasionen, från EUR95 per ton till som lägst EUR58 per ton. Därefter återhämtade priset sig och handlades på måndagen den 14 mars för EUR78 per ton. Bakgrunden till den volatila marknaden är dels osäkerhet i hur den ryska invasionen kommer att påverka den ekonomiska utvecklingen och således den industriella efterfrågan på utsläppsätter, men också kraftproducenters avsikt att minska gasberoendet genom en övergång till kolkraft.

Utsläppsättspris EUR per ton

Källa: Intercontinental Exchange

ENERGI I FOKUS Rekommendationer för ett minskat europeiskt beroende av rysk naturgas

Under de senaste veckorna har det internationella energirådet IEA och EU-kommissionen publicerat rekommenderade åtgärder för hur EU ska kunna minska sitt beroende av rysk naturgas på ett års sikt. Det här avsnittet sammanfattar och jämför dessa förslag. Vissa jämförelser har också gjorts till publikationen *Ukraine invasion: What this means for the European gas market* gjord av det oberoende forskningsinstitutet Oxford Institute for Energy Studies, OIES.¹ OIES har dock gjort studier över delar av det europeiska naturgassystemet, inte hela, och deras resultat kan därför inte helt jämföras med IEA och EU.

Generellt menar IEA och EU att det är möjligt för Europa att minska sitt beroende av rysk naturgas på ett års sikt, jämfört med 2021 års importvolym. Bedömningarna skiljer sig dock åt kring hur stor volymminskning som bedöms vara nåbar. IEA understryker att det kommer krävas en samordnad och långvarig insats som genomsyrar flera sektorer tillsammans med en internationell dialog kring energimarknader och försörjningstrygghet för en lyckad anpassning enligt åtgärderna. Även EU-kommissionens plan lyfter behovet av parallella insatser som på längre sikt kommer bidra till ett oberoende av rysk gas och pekar på åtgärder för att öka produktionen av grön energi, diversifiera försörjningen och minska efterfrågan på energi. Både EU-kommissionen och IEA pekar på behovet av ett starkare samarbete med alternativa naturgasleverantörer, inklusive LNG-producenter, och andra stora naturgasimportörer och användare framöver.

Sammanfattning

- Både IEA och EU menar att det är möjligt för Europa att kraftigt minska sitt beroende av rysk naturgas på ett års sikt. IEA menar att omkring en halvering av 2021 års användning är rimlig medan EU gör en mer optimistisk bedömning om en två tredjedelars reduktion.
- Samtidigt föreslår både IEA och EU utökade krav på lagerhållning av naturgas i de europeiska naturgaslagren inför kommande uppvärmningssäsong. IEA uppskattar att omkring 18 bcm mer behöver injiceras under sommaren 2022 jämfört med 2021 för att öka lagren till önskad nivå. Den ökade efterfrågan på naturgas för att fylla lagren innebär en direkt ökad utmaning att bryta beroendet till rysk naturgas under ett års sikt. Det är dock något oklart om varken IEA eller EU tar hänsyn till det ökade behovet av naturgas för lagerfyllnad i sina beräkningar.
- IEA och EU gör också olika bedömningar vad gäller potentialen för befintlig och ny fossilfri elproduktion under det kommande året, där IEA bedömer att potentialen i att nyttja befintlig elproduktion med låga utsläpp är större än effekten av en snabbare installation av tillkommande fossilfri elproduktion under det kommande året. EU kommissionen kommenterar inte direkt möjligheten att

¹ The Oxford Institute for Energy Studies, Ukraine Invasion: What This Means for the European Gas Market, March 2022.

öka produktionen från befintlig elproduktion men bedömer potentialen i att öka takten i installationen av ny, fossilfri elproduktion som hög.

- IEA understryker att ju snabbare minskningen sker, desto större riskerar kostnaderna att vara, dels ekonomiska men också ekologiska och sociala. Genom att öka användningen av kol och olja i den europeiska elproduktionen kan beroendet av rysk naturgas minska snabbast, det innebär dock en tydlig risk för ökade växthusgasutsläpp. Hur stor ökning det handlar om beror på hur snabbt bränslebytet sker och under hur lång tid. IEA menar att ett mindre bränslebyte till kol och olja kan ske, utan att växthusgasutsläppen ökar mer än marginellt. Skulle olja från Ryssland begränsas kan det också innebära en begränsad möjlighet att gå över från naturgas till olja i kraftproduktionen.
- Genom att snabbt röra sig bort från rysk naturgas till andra fossila bränslen ökar också kravet på en snabbare takt i energiomställningen. Ökade och tidigarelagda investeringar i fossilfri energi och ny teknologi är vitala delar av energiomställningen, men det kommer generellt ta tid för dessa åtgärder att leda till en markant minskning i naturgasberoendet. I den mån det är möjligt att inom ett år får nya lösningar på plats kommer det också att kräva en ökad finansiering.
- EU-kommissionen har meddelat att man kommer lägga fram ett nytt lagförslag, vilket kommer ändra förutsättningarna för de europeiska naturgasmarknaderna.

Översikt

Den 3 mars publicerade **IEA A 10-Point Plan to Reduce the European Union's Reliance on Russian Natural Gas**². Som namnet antyder innehåller rapporten 10 rekommendationer till åtgärder som EU skulle kunna genomföra under det kommande året för att minska unionens beroende av rysk naturgas. IEA bedömer att åtgärderna tillsammans skulle kunna minska beroendet av rysk gas med drygt en tredjedel jämfört med 2021.

Med ytterligare tillfälliga åtgärder i form av en ökad användning av kol och flytande bränslen (olja och bioolja) i den europeiska kraftindustrin skulle beroendet, enligt IEA, kunna leda till en minskning om drygt hälften av de ryska naturgasleveranserna. Den ytterligare minskningen skulle dock öka risken för att EU:s utsläpp av växthusgasen ökar. IEA bedömer att ett tillfälligt bränslebyte enligt ovan skulle kunna leda till ett minskat naturgasbehov om 28 bcm, innan en övergripande utsläppsökning inom EU uppstår.

IEA:s rekommendationer syftar överlag till att minska beroendet av rysk naturgas, öka motståndskraften i det europeiska naturgasnätet samt att minimera de ekonomiska konsekvenserna av höga energipriser för ekonomiskt utsatta slutanvändare.

² IEA (2022), A 10-Point Plan to Reduce the European Union's Reliance on Russian Natural Gas, IEA, Paris <https://www.iea.org/reports/a-10-point-plan-to-reduce-the-european-unions-reliance-on-russian-natural-gas>.

Den 8 mars publicerade **EU-kommissionen** meddelandet *REPowerEU: gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris*.³ Meddelandet är en plan för hur EU ska bli oberoende av rysk naturgas. EU-kommissionen menar att EU kan minska sin efterfrågan på naturgas med två tredjedelar på ett års sikt samt att EU kan bli helt oberoende av rysk naturgas under innevarande årtionde.

EU-kommissionen ger i meddelandet förslag på åtgärder dels på kort sikt dels på längre sikt, bland annat ökade insatser inom ramen för EU:s arbete inom Fit for 55⁴ och tidigarelagda gröna investeringar.

REPowerEU-planen baseras på två spår:

- EU ska diversifiera sitt gasberoende och föra in mer förnybara gaser. Detta genom ökad LNG- och rörledd import från andra länder än Ryssland samt genom att öka andelen biometan och vätgas.
- Parallellt ska EU påskynda minskning av användning av fossila bränslen i hushåll, byggnader, industri och inom elsystemet genom ökad energieffektivitet, ökad andel förnybara energikällor.

I meddelandet framgår också att vissa förslag kommer att läggas fram i lagförslag och rekommendationer inom kort.

BAKGRUND

- Naturgasen i Europa kommer dels från import dels inhemsk produktion. Under de senaste 10 åren har den inhemska produktionen minskat och Europas importberoende har ökat. EU importerar omkring 80 procent av sitt totala behov.
- Importen kommer framför allt via rörledningar från Norge, Azerbajdzjan, Ryssland och Algeriet. Ryssland stod 2021 för 45 procent av importen, motsvarande omkring 155 bcm, varav 15 bcm kom i form av LNG (flytande naturgas).
- IEA föreslår åtgärder som av IEA bedöms kunna leda till en minskning om drygt 50 bcm under ett år. Med ytterligare åtgärder (se ovan) bedömer IEA att naturgasbehovet skulle kunna minska med drygt 80 bcm.
- EU kommissionen bedömer att de förslag till åtgärder man lyfter kan leda till en minskning om över 100 bcm innan årets slut.

³ EU-kommissionen, *Joint European Action for more affordable, secure and sustainable energy*, 2022-03-08.

⁴ Fit for 55 är ett lagstiftningspaket som syftar till att anpassa gällande EU-lagstiftning inom klimat-, energi- och transport till ambitionerna för 2030 och 2050. EU har genom den europeiska klimatlagen satt upp ett bindande mål om att uppnå klimatneutralitet senast 2050 och åtagit sig att minska utsläppen med minst 55 procent fram till 2030.

Åtgärder

Åtgärd	Bedömd minskning, bcm		
	EU	IEA	OIES
Ökad inhemsk produktion och diversifierad rörlig import	10	10	15
Ökad diversifierad import – LNG	50	20	25
Ökad elproduktion från befintlig produktion		13	
Ökad produktion av biometan	3,5	-	
Ökad grön väteproduktion	-	-	
Energieffektiviseringsåtgärder tex. minskad naturgasanvändning för uppvärmning i bostäder och byggnader	14	12	
Tidigarelägga utbyggnad av takmonterade solceller	2,5	2,5	
Ökad och tidigarelagd installationsakt av värmepumpar	1,5	2	
Ökad produktion från sol och vind	20	3,5	

Ökad inhemsk produktion och diversifierad import

Både IEA och EU bedömer att den rörliga importen från andra leverantörer än Ryssland samt den inhemska produktionen kan öka på kort sikt. För att den inhemska produktionen ska kunna öka mer än marginellt krävs en justering av beslutade produktionskvoter samt att man bland annat skjuter på tyngre underhåll som annars utförs under sommarmånaderna. IEA och EU uppskattar den totala ökningen till upp till 10 bcm. Detta ligger i linje med OIES bedömning att omkring 10 bcm mer rörlig gas kan importeras från Norge, Algeriet och Azerbajjan under perioden april 2022-mars 2023.

Strax efter Rysslands invasion av Ukraina meddelade Nederländernas regering att en ökning av produktionskvoterna i fältet ska ses som en absolut sista utväg i en situation när kunder de facto står utan naturgas⁵. Groningen håller stora naturgasreserver men produktionen har minskat kraftigt under de senaste åren till följd av en oro för att produktionen leder till jordskalv samt ett starkt publikt motstånd. OIES bedömning är att en ökad produktion från Groningen skulle kunna generera omkring 5 bcm under 2022,

⁵ [Dutch PM Rutte: boosting Groningen gas production a last resort | Reuters.](#)

men på tisdagen (14 mars) återupprepade Nederländernas regering att fältet kommer att stängas ned enligt planering under 2023 eller 2024. Nederländerna sänkte också den beräknade produktionen för perioden 1 januari till 30 september 2022 jämfört med prognosen i början av året.⁶

LNG

Eftersom samtliga importvägar via rörledning används i nuläget och nya rörledningar endast kan tillkomma på längre sikt, är den främsta möjligheten att öka och diversifiera EU:s naturgasimport via LNG. IEA menar att EU teoretiskt sett skulle kunna öka LNG-leveranserna med 60 bcm på kort sikt. Detta utgår dock ifrån dagens efterfrågemönster (fördelning mellan primärt Europa och Asien) och skulle innebära mycket höga priser och en väldigt tigt marknad. Istället bedömer IEA att en ökning med omkring 20 bcm i LNG-import är mest rimligt. EU lyfter istället möjligheten att öka LNG-importen från exempelvis Qatar, USA, Egypten och Västafrika med 50 bcm under 2022 och varje år framåt. OIES bedömer att omkring 25 bcm skulle kunna ledas om till Europa från andra marknader och understryker att den globala LNG-marknaden är ansträngd.

EU-kommissionen avser också att undersöka behovet av åtgärder för investeringar i vätagasredo gasinfrastruktur för att komma runt flaskhalsar och kunna nyttja EU:s LNG kapacitet bättre. För att skapa tydlighet i framtida behov av gas på den globala marknaden kommer EU-kommissionen också enligt egen utsago fortsätta att diskutera marknadsutvecklingen på medellång sikt med stora globala gasköpare.

Ökad elproduktion från befintlig produktion

Genom att utnyttja befintlig elproduktion från produktion med låga utsläpp menar IEA att ytterligare 79 TWh el an genereras, vilket skulle kunna leda till en besparing av naturgas motsvarande 13 bcm. EU-kommissionen har meddelat att man kommer bedöma olika alternativ för att optimera utformningen av elmarknaden och dra nytta av billigare energi.

Ökad produktion av biometan och grön vätagas

IEA menar att det är begränsad potential för att öka produktionen av biometan på kort sikt till följd av långa ledtider för ny produktion. Samtidigt understryker man att det är en viktig sektor på medellång sikt för att öka EU:s inhemska gasproduktion. EU:s plan innehåller ett produktionsmål om 35 bcm biometan senast 2030. Detta är en dubbling av det nuvarande målet inom Fit for 55. EU-kommissionen menar att medlemsstaternas strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken därför bör kanalisera finansiering till biometan som produceras från hållbar biomassa, särskilt jordbruksavfall och restprodukter.

IEA gör samma bedömning för potentialen för grön vätagas på kort sikt, som man gör för ökad produktion av biometan. EU-kommissionen föreslår i REPowerEU-meddelandet en accelerator för vätagas, för att utveckla integrerad infrastruktur, lagringsanläggningar och hamnkapacitet. Med ytterligare 15 miljoner ton förnybar vätagas (tio miljoner ton importerad förnybar vätagas från olika källor och ytterligare fem miljoner ton förnybar vätagas som produceras i Europa, utöver de fem miljoner ton som redan planeras) bedömer EU att 25–50 bcm importerad rysk naturgas kan ersättas senast 2030.

⁶ [Dutch limit gas production at Groningen despite energy crisis | Reuters.](#)

Ökade krav för lagerfyllnad inför uppvärmningssäsongen

Både IEA och EU föreslår ökade åtgärder för att säkerställa tillgången till europeiska lager av naturgas inför uppvärmningssäsongen 2022/2023. De europeiska lagren utgör 25–30 procent av den gas som förbrukas under vintern. Samtidigt som detta skulle ge Europa en ökad buffert mot onormalt kalla temperaturer, leveransstörningar och liknande under uppvärmningssäsongen innebär det också en risk för ett ökat beroende av rysk naturgas under injiceringsssäsongen samt högre naturgaspriser. IEA bedömer att, givet de låga lagernivåer som Europa kommer ha vid slutet av innevarande uppvärmningssäsong, kommer volymer för lagerfyllnad inför kommande uppvärmningssäsong behöva vara omkring 18 bcm högre jämfört med 2021.

EU-kommissionen har meddelat att man kommer att lägga fram ett lagförslag i april för att säkra en tillräcklig naturgaslagernivå varje år. Det förslag som finns i REPowerEU-meddelandet föreslår att nuvarande naturgaslagringsinfrastruktur inom EU ska vara till 90 procent fyllda den 1 oktober varje år. Även IEA anser att 90 procents lagerfyllnad skulle vara en adekvat fyllnadsnivå att sträva efter. För att skapa incitament för marknadsaktörer att fylla lagren har EU-kommissionen meddelat att man också kommer föreslå fullständiga tariffavdrag vid lagringsplatser. Både IEA och EU understryker att regional koordinering av naturgaslagernivåer och tillgänglighet är en viktig del av solidariteten mellan EU medlemsstater och förstärker ländernas försörjningstrygghet.

Prisskydd för ekonomisk utsatta slutkunder

IEA uppskattar ett dagens marknadssituation kan leda till en total vinst, utöver driftkostnader, kapitalkostnader etc., om upp till EUR200 miljarder i EU för elproducenter. IEA anser därför att tillfälliga vinstskattehöjningar kan övervägas. Intäkterna från dessa skattehöjningar skulle enligt IEA kunna användas för att delvis kompensera höga elräkningar för ekonomisk utsatta slutkunder. Åtgärder för att beskatta och omallokera de höga vinstintäkterna har diskuterats och implementerats i vissa EU-länder under 2022. Detta är något som också EU-kommissionen hänvisar till. EU lyfter också möjligheten att använda oväntat höga intäkter från EU:s utsläppshandelssystem.

EU-kommissionen lyfter i meddelandet vikten av att EU måste skydda de slutkunder som har svårt att betala sina el- och naturgasräkningar. I oktober presenterade EU-kommissionen ett meddelande med förslag på åtgärder, en så kallad verktygslåda, med information om vad medlemsstaterna kan göra enligt gällande EU-regler för att hjälpa sårbara konsumenter och företag att hantera höga priser⁷. Det rörde sig framför allt om tre typer av åtgärder: energisubventioner och kuponger, skattesänkningar och åtgärder för att undvika avstängningar från energinätet. Åtgärderna bör enligt EU-kommissionen fortsätta så länge det är nödvändigt. I meddelandet från den 8 mars föreslår EU-kommissionen ytterligare åtgärder som kan vidtas på nationell nivå eller EU-nivå för att dämpa de höga priserna. Enligt meddelandet kan medlemsstaterna under rådande exceptionella omständigheter:

- fastställa reglerade priser för sårbara konsumenter, hushåll och mikroföretag

⁷ EU-kommissionen, *Tackling rising energy prices: a toolbox for action and support*, 2021-10-13

- överväga tillfälliga skatteåtgärder för oförutsedda vinster
- EU-kommissionen påminner om möjligheten att använda ökade inkomster från utsläppshandeln
- EU:s regler för statligt stöd kan också erbjuda medlemsländerna alternativ för att ge kortsiktigt stöd till företag

EU-kommissionen meddelade också att man kommer också se över behovet av en ny tillfällig krisram för statligt stöd till företag som drabbats av de höga energipriserna.

Minskad naturgasanvändning för uppvärmning i bostäder och byggnader

Både IEA och EU lyfter betydelsen av olika åtgärder inom energieffektivisering av byggnader och industrier, en generell sänkning av den genomsnittliga inomhustemperaturen i Europa med 1 grad Celsius, införa smarta elmätare etc.

IEA bedömer att en ökad energieffektivisering i byggnader och industrier kan leda till en besparing om 2 bcm naturgas det första året. Detta skulle exempelvis kunna åstadkommas genom att öka andelen byggnader inom EU som renoveras per år, med fokus på de minst effektiva bostäderna och byggnaderna. Tillsammans med en generell sänkt av den genomsnittliga inomhustemperaturen skulle man, enligt IEA, kunna minska naturgasanvändningen med upp till 12 bcm.

EU-kommissionens bedömning är att motsvarande åtgärder såsom sänkt genomsnittlig inomhustemperatur skulle leda till en minskning om 14 bcm.

Ökad installation av värmepumpar

EU-kommissionen föreslår att 10 miljoner värmepumpar ska installeras under de kommande fem åren, vilket är en dubbling av tidigare planerad utbyggnadstakt. Detta bedöms leda till ett minskat naturgasbehov om 1,5 bcm under det första året. IEA föreslår också att installeringsstakten för värmepumpar ska öka, till en kostnad om EUR 15 miljarder. Detta bedöms leda till en besparing om 2 bcm naturgas under det första året. IEA menar också att riktade investeringsstöd kan driva på installationen av värmepumpar. Detta görs enligt IEA bäst i kombination med en övergripande satsning på renovering och underhåll av byggnader för att främja energieffektivisering och minska kostnader. IEA menar också att det kan vara attraktivt för industrin att ersätta gaspannor med värmepumpar, även om det kan ta längre tid att skala upp sådan installation jämfört med i mindre byggnader.

En övergång från naturgas till el för uppvärmning kan leda till en ökad efterfrågan på naturgas för ökad elproduktion, men IEA bedömer att den ökningen är betydligt mindre än minskningen i den direkta användningen.

Ökad produktion från sol och vind

Enligt Fit for 55 ska elproduktion från storskalig sol- och vindkraft fördubblas fram till 2025 och tredubblas fram till 2030. Enligt EU-kommissionen kan detta leda till en besparing av naturgas motsvarande 20 bcm under 2022.

EU-kommissionen uppskattar att en snabbare utbyggnad av takmonterade solceller med upp till 15 TWh under 2022 kan spara ytterligare 2,5 bcm naturgas och kommissionen planerar att lägga fram ett meddelande om att utnyttja solenergens potential i unionen i juni. Också IEA:s bedömning är att takten i utbyggnaden av takmonterade solceller skulle kunna generera 15 TWh, vilket är en dubbling jämfört med IEA:s tidigare referensscenario. För att nå ökningen föreslår IEA att EU implementerar ett tillfälligt investeringsstöd om 20 procent av installationskostnaden till en kostnad om EUR3 miljarder.

IEA bedömer vidare att en satsning på ytterligare kapacitetsutbyggnad från framför allt vind- och solkraft skulle kunna generera ett tillskott om 20 TWh av förnybar elproduktion under 2022.

Både EU och IEA understryker vikten av effektiva tillståndsprocesser för att möjliggöra en snabbare installering av förnybar elproduktion och EU-kommissionen har meddelat att man planerar att ge ut en rekommendation i maj för att påskynda tillståndsprocesserna för förnybar energi och uppmana till behovet av att ändra nuvarande regelverk. EU:s medlemsstater borde också enligt kommissionen snabbt utvärdera och säkra land- och havsområden som är tillgängliga för förnybara projekt.